

Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijos Rec(2018)5
dėl vaikų, kurių tėvai įkalinti

(Priimta Ministrų Komiteto 2018 m. balandžio 4 d. 1312 ministrų atstovų susitikime)

Ministrų Komitetas, vadovaudamasi Europos Tarybos Statuto 15.b straipsniu:

Atsižvelgdamas į tai, kad Europos Tarybos tikslas yra siekti didesnės savo narių vienybės, to siekiant per įstatymų, susijusių bendruoju interesu, harmonizavimą;

Atsižvelgdamas į reikšmingą skaičių vaikų, kurių tėvai atlieka laisvės atėmimo bausmes valstybių narių kalėjimuose;

Patvirtindamas, kad vaikai, kurių tėvai įkalinti turi tokias pačias teise kaip ir visi vaikai;

Pripažindamas kliūtis kylančias įprastų šeimos ryšių išlaikyme, sukeltas dėl tėvų įkalinimo ai sunkumus dėl kurių šie vaikai ir jų tėvai gali susidurti dėl tokių faktorių kaip kokybiško šeimos kontakto trūkumas, stigmatizavimo bei finansinių, praktinių ir psichologinių įkalinimo pasekmių;

Įvertindamas tėvų įkalinimo pasekmes vaikams ir tą faktą, kad kalėjimas gali būti sunki aplinka vaikams;

Atsižvelgdamas į tai, kad vaikų-tėvų santykiai nėra visada teigiami ir sveiki;

Siekdamas sušvelninti išvengiamą neigiamą tėvų įkalinimo poveikį vaikams ir tėvystės kompetencijoms, siekiant apsaugoti vaiko vystymąsi ir skatinti šeimos susijungimą kur galima; ir pripažindamas, kad vaikai, kurių tėvai yra įkalinti, yra pažeidžiami, ir kad dėmesys jų poreikiams ir teisėms sudaro dalį Europos Tarybos Vaiko teisių Strategijos (2016-2021) ir turėtų sudaryti tarpsektorinių, tarpdisciplininių nacionalinių vaikų apsaugos ir gerovės strategijų dalį;

Įsitikinęs, kad kontaktas tarp vaikų ir jų įkalintų tėvų gali teigiamai paveikti vaiką, įkalintus tėvus, kalėjimų personalą ir aplinką, ir galiausiai visuomenę apskritai, ir kad pagarba individualioms vaikų teisėms ir poreikiams, ir kad bendravimo su jų įkalintais tėvais kokybė dera su saugumo ir tinkamos tvarkos kalėjime užtikrinimu;

Atsižvelgdamas į tai, kad būtų atsižvelgta į specialius vaikų ir jų įkalintų tėvų poreikius siekiant suteikti jiems galimybes, panašias į kitų vaikų ir tėvų galimybes;

Vadovaudamasis šiais Europos Tarybos teisiniais dokumentais:

- Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (ETS Nr. 5)
- Konvencija dėl bendravimo su vaikais (ETS Nr. 192);
- Konvencija dėl nuteistų asmenų perdavimo (ETS Nr. 112);
- Konvencijos dėl nuteistų asmenų perdavimo papildomas protokolai (ETS Nr. 167);
- Ministrų Komiteto rekomendacija Rec(92)17 valstybėms narėms dėl nuoseklumas skiriant bausmę;

- Ministrų Komiteto rekomendacija Rec(93)6 valstybėms narėms dėl kalėjimų ir užkrečiamųjų ligų, įskaitant AIDS, ir susijusių sveikatos problemų kalėjimuose, kontrolės kriminologinių aspektų;
- Ministrų Komiteto rekomendacija Rec(97)12 valstybėms narėms dėl personalo, susijusio su sankcijų ir priemonių įgyvendinimu;
- Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rekomendacija 1469 (2000) „Motinos ir kūdikiai kalėjime“;
- Ministrų Komiteto rekomendacija Rec(2003)22 valstybėms narėms dėl lygtinio paleidimo (parole);
- Ministrų Komiteto rekomendacija Rec(2006)2 valstybėms narėms dėl Europos Kalėjimo taisyklių;
- Ministrų Komiteto rekomendacija Rec(2006)13 valstybėms narėms dėl kardomojo kalinimo kalėjimuose, sąlygų, kuriomis jis vykdomas, ir apsaugos priemonių nuo piktnaudžiavimo;
- Ministrų Komiteto rekomendacija CM/Rec(2008)11 valstybėms narėms dėl Europos taisyklių nepilnamečiams nusikaltėliams, kuriems taikomos sankcijos ar priemonės;
- Ministrų Komiteto rekomendacija CM/Rec(2010)1 valstybėms narėms dėl Europos Tarybos probacijos taisyklių;
- Ministrų Komiteto rekomendacija CM/Rec(2012)12 valstybėms narėms dėl kalinamųjų užsieniečių;
- Ministrų Komiteto rekomendacija CM/Rec(2014)4 valstybėms narėms dėl elektroninio stebėjimo(monitoringo);
- Ministrų Komiteto rekomendacija CM/Rec(2017)3 valstybėms narėms dėl Europos bendruomeninių sankcijų ir priemonių taisyklių;

Taip pat atsižvelgdamas į atitinkamą Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką;

Atsižvelgdamas į:

- Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją (1989 m.);
- Jungtinių Tautų pavyzdinį susitarimą dėl užsienio kalinių perdavimo ir rekomendacijas dėl elgesio su užsienio kaliniais (1985);
- Jungtinių Tautų Elgesio su moterimis kalinėmis taisyklės ir su laisvės atėmimu nesusijusių priemonių taikymu moterims nusikaltėlėms (Bankoko taisyklės) (Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos rezoliucija 2010/16);
- Jungtinių Tautų Standartinės minimalios elgesio su kaliniais taisyklės (Nelsono Mandelos taisyklės, 2015);
- Jungtinių Tautų Vaiko teisių Komiteto ataskaitą ir rekomendacijas po bendros diskusijos „Įkalintų tėvų vaikai“ (2011);
- Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (2009 m);
- Europos Sąjungos Tarybos pamatinį sprendimą 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje;
- Europos Sąjungos Tarybos pamatinį sprendimą 2008/947/TVR dėl teismo sprendimų ir sprendimų dėl lyginio nuteisimo tarpusavio pripažinimo principo taikymo siekiant užtikrinti probacijos priemonių ir alternatyvių sankcijų priežiūrą;

- Europos Sąjungos Tarybos pamatinį sprendimą 2009/829/TVR dėl tarpusavio pripažinimo principo taikymo sprendimams dėl kardomųjų priemonių Europos Sąjungos valstybėse narėse kaip alternatyvos kardomajam kalinimui;

Atsižvelgiant į tai, kad baudžiamoji politika, bausmių skyrimo praktika ir bendras kalėjimų valdymas valstybėse narėse turi būti įgyvendinamas vadovaujantis bendrai sutartais standartais ir principais, susijusiais su parama ir apsauga vaikams, kurių tėvai yra įkalinti;

Sutikdami su būtinybe sukurti papildomus etikos ir profesinius standartus, kuriais vadovautųsi nacionalinės valdžios institucijose, ypač teisėjai, prokurorai, kalėjimų administracijos, probacijos tarnybos, policija, vaiko gerovės ir kitos paramos agentūros, gerbiant poreikius ir teises vaikų ir jų įkalintų tėvų;

Atsižvelgiant į konstitucinius principus, teisės tradicijas ir teismų nepriklausomumą valstybėse narėse;

Pripažindami, kad įvairios valdžios institucijos ir agentūros kontaktuoja su vaikais, kurie gali būti paveikti tėvų įkalinimo ir kad tokioms institucijoms nuosekliam darbui reikalingi pagrindinių principų, atitinkančių Europos Tarybos standartus, rinkiniai-vadovai,

Rekomenduoja valstybių narių vyriausybėms:

- savo teisės aktuose, politikoje ir praktikoje vadovautis šių rekomendacijų priede pateiktomis taisyklėmis;
- užtikrinti, kad ši rekomendacija ir jos priedas būtų išversti ir paskleisti kuo plačiau ir ypač visoms atitinkamoms institucijoms, agentūroms, specialistams ir asociacijoms, taip pat būtų prieinama vaikams ir jų įkalintiems tėvams.

Rekomendacijos CM/Rec(2018)5 priedas

I. Terminai, apimtis ir taikymas

Terminai

Šios rekomendacijos tikslais vartojami terminai

- „**vaikas**“ reiškia bet kurį žmogų, jaunesnį nei 18 metų;
- „**kalėjimas**“ reiškia įstaigą, tiesiogiai skirtą suimtiesiems arba nuteistiesiems asmenims laikyti;
- „**įkalintas tėvas**“ reiškia vieną iš tėvų (kaip pripažįstama nacionalinėje teisėje), kuris laikomas kalėjime;
- „**kūdikis kalėjime**“ reiškia labai mažą vaiką, gimusį ir (arba) gyvenantį su vienu iš tėvų kalėjime;
- „**globėjas**“ reiškia asmenį, kuris kasdien prižiūri vaiką ir prisiima atsakomybę už jį;
- „**teisėnė valdžia**“ reiškia teismą, teisėją arba prokurorą.

Pamatinės vertybės

Ši rekomendacija parašyta remiantis tuo:

- kad, visais klausimais, susijusiais su vaikais, vaiko teisės ir geriausi interesai turėtų būti svarbiausi atsižvelgiant į tai, kad vaikai, kurių tėvai yra įkalinti, nėra padarę nusikaltimo ir neturėtų būti laikomi teisės pažeidėjais dėl veikslių, ar tariamų jų tėvų veikslių;
- visiems vaikams, be diskriminacijos ir nepriklausomai nuo jų tėvų teisinio statuso, užtikrinamos visos teisės, numatytos Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje, įskaitant teisę į geriausią jų interesų apsaugą, teisę į vystymąsi, teisę gerbti jų pažiūras, teisę į nuolatinį asmeninius santykius ir nuolatinį tiesioginį ryšį su savo tėvais;
- būtina apsaugoti vaiko teisę ir poreikį į emocinius ir tęstinius santykius su savo įkalintu tėvu, kuris turi pareigą ir teisę atlikti tėvystės vaidmenį ir skatinti savo vaikams teigiamą patirtį;
- vaikai, šeima, vaiko-tėvų santykiai ir įkalinto tėvo vaidmuo šiuose santykiuose reikalingi paramos prieš įkalinimą, jo metu ir po jo. Visos intervencijos ir priemonės, kuriomis remiami vaikai, kurių vienas iš tėvų yra kalėjime, ir jų santykiai su įkalintais tėvais turėtų užtikrinti, kad jos nestigmatizuos ir nesukels šių vaikų diskriminacijos;
- informuotumo didinimas, kultūriniai pokyčiai ir socialinė integracija yra būtini norint įveikti išankstinius nusistatymus ir diskriminaciją, kylančius dėl tėvų įkalinimo.

Apimtis

Ši rekomendacija taikoma visiems vaikams, kurių tėvai yra kalėjime, įskaitant kūdikius gyvenančius su tėvas kalėjime.

II. Pagrindiniai principai

1. Su vaikais, kurių tėvai yra įkalinti, turi būti elgiamasi gerbiant jų žmogaus teises ir tinkamai atsižvelgiant į jų konkrečią situaciją ir poreikius. Šiems vaikams turi būti suteikta galimybė išsakyti savo nuomonę, tiesiogiai ar netiesiogiai, dėl sprendimų, kurie gali jiems turėti įtakos. Priemonės, užtikrinančios vaiko apsaugą, įskaitant pagarbą geriausiems vaiko interesams, šeimyninį gyvenimą ir privatumą, turi būti neatsiejama nuo šio tikslo kaip ir priemonės, kuriomis remiama tėvystė nuo sulaikymo pradžios ir po paleidimo.

2. Skiriant laisvės atėmimo bausmę, turi būti atsižvelgiama į kiekvieno paveikto vaiko teises ir geriausias interesus ir alternatyvios sulaikymui priemonės turi būti naudojamos kiek įmanoma ir taikytina, ypač tais atvejais kai tėvas yra pagrindinis globėjas.
3. Tuo atveju kai tėvas yra suimamas, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas, kad asmuo būtų paskirtas į įstaigą esančią kuo arčiau jų vaikų.
4. Priimant sprendimą dėl nuteistojo asmens perkėlimo į valstybę, kurioje reziduoja jų vaikai, arba iš jos, aptariant reabilitacijos tikslą, turi būti tinkamai atsižvelgta į geriausias vaiko interesus.
5. Kalėjimo administracija turi stengtis surinkti ir sutikrinti atitinkamą informaciją, apie suimtojo, šiam atvykus į įstaigą, vaikus.
6. Nacionalinės valdžios institucijos turi stengtis suteikti pakankamai išteklių valstybės agentūroms ir visuomenės organizacijos, padėti vaikams, kurių tėvai yra įkalinti, ir jų šeimoms, kad jie galėtų veiksmingai susidoroti su savo specifine padėtimi ir specifiniais poreikiais, įskaitant logistinės ir finansinės paramos teikimą, kur reikalinga, tam, kad būtų palaikomi ryšiai.
7. Visiems darbuotojams, turintiems kontaktų su vaikais ir jų įkalintais tėvais, turi būti suteikti tinkami mokymai apie politiką, praktiką ir procedūras, susijusias su vaikais.

III. Areštas, teismo nutartys, nuosprendžiai.

8. Policija turėtų deramai įvertinti poveikį, kurį gali turėti vaikų tėvų areštas vaiko akivaizdoje. Tokiais atvejais, kur įmanoma, suėmimas turėtų būti atliekamas vaikui nedalyvaujant arba bent jau mažiausiai žalojant vaiką.
9. Ryšių su suimtuuju ar nuteistuoju tėvu apribojimų vykdymas turi būti vykdomas gerbiant vaikų teisę palaikyti su jais ryšį.
10. Nepažeidžiant teismų nepriklausomumo, prieš priimant teismo nutartį ar nuosprendį vienam iš tėvų, atsižvelgiama į jų vaikų teises ir poreikius bei potencialų poveikį jiems. Teismai turėtų išnagrinėti realią galimybę atidėti kardomojo kalinimo ar laisvės atėmimo bausmės vykdymą ir galimą jų pakeitimą visuomeninėmis sankcijomis ar priemonėmis.
11. Suteikiant atostogas kalintiems tėvams, turėtų būti atsižvelgiama į reikšmingus vaiko gyvenimo įvykius – tokius kaip gimtadieniai, pirmoji diena mokykloje ar hospitalizacija.

IV. Kalinimo sąlygos

Priėmimas

12. Prieš arba priimant į įstaigą, asmenims, turintiems globėjo pareigas, suteikiama galimybė susitarti dėl tolesnio rūpinimosi vaikais, atsižvelgiant į geriausias vaiko interesus.
13. Priėmimo metu kalėjimo administracija turėtų fiksuoti kalinio turimų vaikų skaičių, amžių ir dabartinį pagrindinį globėją bei stengtis, kad ši informacija būtų atnaujinama.
14. Priimant ir perduodant kalinį, kalėjimo valdžia turi padėti kaliniams, kurie to nori, informuoti savo vaikus (ir jų globėjus) apie įkalinimą ir jų buvimo vietą arba turi užtikrinti, kad tokia informacija jiems būtų išsiųsta.

15. Kalinimo įstaiga, pagal galimybes, teikia pagalbą ir informaciją apie bendravimo ir lankymosi tvarką, procedūras ir vidaus taisykles vaikams patogi būdu, prireikus įvairiomis kalbomis ir formatais.

Paskirstymas, bendravimas, kontaktai ir vizitai

16. Be svarstymų dėl teisingumo vykdymo, saugos ir saugumo reikalavimų, įkalintojo tėvo paskyrimas į tam tikrą kalėjimą, kur įmanoma ir atsižvelgiant į geriausias jų vaiko interesus, turi būti atliekamas taip, kad būtų lengviau palaikyti vaikų-tėvų ryšį, kontaktus ir vizitus ir siekiant išvengti pernelyg didelės finansinės, geografinės naštos.

17. Vaikams, kaip taisyklė, turėtų būti leista aplankyti įkalintą tėvą per savaitę po jo sulaikymo ir nuo tada - reguliariai ir dažnai.

18. Vaiko interesus atitinkantys vizitai/apsilankymai turėtų būti oficialiai leidžiami kartą per savaitę, o labai mažiems vaikams prireikus leidžiama lankytis trumpiau ir dažniau.

19. Vizitai organizuojami taip, kad netrukdytų kitiems vaiko gyvenimo elementams, pavyzdžiui, mokyklos lankymui. Jei kas savaitiniai apsilankymai neįmanomi, turi būti sudarytos palankesnės sąlygos proporcingai ilgesniems, retesniems vizitams, kad būtų geresnės galimybės bendrauti su tėvais.

20. Įkalinimo įstaigos laukimo ir pasimatymų kambariuose turi būti įrengta speciali vaikų erdvė (su buteliukų šildytuvu, vystymo stalu, žaislais, knygomis, piešimo priemonėmis, žaidimais ir kt.), kurioje vaikai galėtų jaustis saugūs, laukiami ir gerbiami. Apsilankymai kalėjime turi sudaryti palankią aplinką žaisti ir bendrauti su tėvais. Turėtų būti apsvarstyta galimybė leisti pasimatymams vykti netoli kalinimo įstaigos, siekiant užmegzti, palaikyti ir plėtoti vaikų ir tėvų santykius kuo įprastesnėje aplinkoje.

21. Imtis priemonių užtikrinti, kad apsilankymo kontekste būtų gerbiamas vaiko orumas ir teisė į privatumą, įskaitant specialių poreikių turinčių vaikų patekimo ir lankymosi palengvinimą.

22. Kai vaiko vienas iš tėvų yra įkalintas toli nuo namų, pasimatymai turi būti organizuojami lanksčiai, įskaitant galimybę nuteistiems asmenims sujungti jiems priklausančius pasimatymus.

23. Bet kokia vaikų saugumo patikra turi būti atliekama vaikams mažiausią poveikį turinčiu būdu, gerbiant vaikų orumą ir teisę į privatumą, taip pat jų teisę į fizinį ir psichologinį neliečiamumą ir saugumą. Draudžiama bet kokia vaiko apžiūra, įskaitant kūno ertmių.

24. Bet kokios kalinių kratos/patikros prieš pasimatymus turi būti atliekamos gerbiant jų žmogiškąjį orumą, kad vizitų metu jie galėtų teigiamai bendrauti su savo vaikais. Kur įmanoma, vaikams turi būti leidžiama išeiti iš pasimatymų vietos anksčiau už įkalintą tėvą, nes kai kuriuos vaikus tai gali traumatuoti. Kai nuteistieji dėvi kalėjimo duotus drabužius, šie drabužiai neturi įžeisti jų orumo, ypač pasimatymu su vaikais metu.

25. Remiantis nacionaliniais teisės aktais ir praktika, tarp kontaktinių pasimatymų, turi būti sudarytos palankesnė/lengvesnė galimybės naudotis informacinėmis ir ryšių priemonėmis (vaizdo konferencijos, mobiliosios ir kitos telefonijos sistemos, internetas, įskaitant vaizdo kameras ir vaizdo pokalbių funkcijas ir kt.), ir tai neturi sudaryti papildomų kaštų. Įkalintiesiems tėvams, jei jų galimybės to

neleidžia, padengiamos bendravimo su vaikais išlaidos. Šios bendravimo priemonės niekada neturėtų būti laikomos alternatyva, pakeičiančia vaikų ir jų įkalintų tėvų tiesioginį kontaktą gyvai.

26. Skambinimo ir skambučių priėmimo bei kitų bendravimo su vaikais formų taisyklės turi būti taikomos lanksčiai, siekiant maksimaliai padidinti įkalintų tėvų ir jų vaikų bendravimą. Jei įmanoma, vaikams turėtų būti leista inicijuoti bendravimą telefonu su savo įkalintais tėvais.

27. Turi būti sudarytos sąlygos įkalintam tėvui, kuris to nori, veiksmingai dalyvauti auklėjant savo vaikus, įskaitant bendravimą su mokykla, sveikatos ir rūpybos tarnybomis ir sprendimų priėmimą šiais klausimais, išskyrus atvejus, kai tai neatitinka vaiko interesų.

28. Vaiko ir tėvų bendravimas, greta reguliarių vizitų, turėtų apimti ilgesnius vizitus kalėjime ypatingomis progomis (Motinos diena, Tėvo diena, metų pabaigos šventės ir kt.) ir kitus apsilankymus, skirtus vaiko ir tėvų santykiams stiprinti. Tokiomis progomis reikėtų atsižvelgti į tai, kad kalėjimo ir kiti pasimatymo vietų darbuotojai būtų apsirengę ne taip formaliai, siekiant sušvelninti aplinką.

29. Turi būti sudaryta galimybė vaikams, kai įmanoma ir atliepiant vaiko interesus, padedant tinkamam suaugusiajam, lankytis arba gauti informaciją (įskaitant vaizdus) apie vietas, kuriose yra jų įkalintas vienas iš tėvų, įskaitant jų kalėjimo kamerą.

30. Turi būti imamasi specialių priemonių skatinti ir sudaryti sąlygas įkalintiems tėvams palaikyti reguliarius ir prasmingus ryšius bei santykius su vaikais, taip užtikrinant jų vystymąsi. Nuteistųjų ir jų vaikų bendravimo apribojimai turi būti taikomi tik išimtiniais atvejais, trumpiausią įmanomą laikotarpį, siekiant sumažinti neigiamą apribojimų poveikį vaikams ir apsaugoti jų teisę į emocinį ir nuolatinį ryšį su įkalintu tėvu.

31. Vaiko teisė į tiesioginį bendravimą turi būti gerbiama net ir tais atvejais, kai įkalintam tėvui taikomos drausminės nuobaudos ar priemonės. Tais atvejais, kai saugumo reikalavimai yra tokie, kad galimi tik nekontaktiniai pasimatymai, turi būti imamasi papildomų priemonių, kad būtų išlaikytas vaiko ir tėvų ryšys.

Atostogų/išvykų suteikimas

32. Siekiant apsaugoti vaikus nuo dažnai atšiaurios kalėjimo aplinkos, paruošti juos tėvų grįžimui, sudaryti galimybes tėvams dalyvauti svarbiuose vaikų gyvenimo įvykiuose, kaliniams turėtų būti sudaromos lengvesnės galimybės, jei įmanoma, suteikti atostogas/išvykas į namus. Tai ypač svarbu laikotarpiu prieš išleidžiant į laisvę, suteikiant jiems daugiau galimybių pasirengti pilnai grįžti prie tėvystės vaidmens ir jo pareigų išėjus į laisvę.

Tvarka, saugumas ir apsauga

33. Siekiant užtikrinti vaiko apsaugą ir gerovę, turi būti dedamos visos pastangos didinti abipusę pagarbą ir toleranciją bei užkirsti kelią galimai žalingam elgesiui tarp kalinių, jų vaikų ir šeimų, įkalinimo įstaigos darbuotojų ar kitų asmenų, dirbančių įkalinimo įstaigoje ar lankančių ją. Tinkama tvarka, saugumas

ir apsauga, ypač dinaminė apsauga, yra visų pastangų palaikyti draugišką ir teigiamą atmosferą kalėjime pagrindas.

Kūdikiai kalėjime

34. Siekiant užtikrinti vaiko teisę į aukščiausią įmanomą sveikatos lygį, įkalintoms motinoms turi būti teikiama tinkama prenatalinė ir pogimdyminė sveikatos priežiūra, parama ir informacija. Nėščioms moterims leidžiama gimdyti ne kalėjime esančioje ligoninėje. Suvaržymo priemonės niekada negali būti taikomos moterims gimdymo metu ir iškart po gimdymo. Priežiūros tvarka ir sąlygos vykdamas prenatalinę ir pogimdyminę priežiūrą kalėjime, kiek įmanoma, turi būti vykdomos atsižvelgiant į kultūrų skirtumus.

35. Vaikui, pagimdytam įkalintos motinos, nedelsiant, nemokamai ir pagal galiojančius nacionalinius ir tarptautinius standartus registruojamas ir jam išduodamas gimimo liudijimas. Gimimo liudijime nenurodoma, kad vaikas gimė kalėjime.

36. Kūdikiai gali būti kalėjime su vienu iš tėvų tik tada, kai tai geriausiai atitinka pačio kūdikio interesus ir vadovaujantis nacionaline teise. Atitinkami sprendimai leisti kūdikiams likti su savo tėvais kalėjime priimami kiekvienu konkrečiu atveju. Kūdikiai, esantys kalėjime kartu su tėvais, neturi būti laikomi kalintais ir turi tokias pačias teises bei, kiek įmanoma, tokias pačias laisves ir galimybes kaip ir visi vaikai.

37. Kūdikių, laikomų kalėjime su vienu iš tėvų, priežiūros tvarka ir patalpos, įskaitant gyvenamąją ir miegamąją vietą, turi būti pritaikytos vaikams ir turi:

- užtikrinti, kad pirmiausia būtų atsižvelgiama į kūdikių interesus ir saugumą, taip pat į jų teises, įskaitant tas, kurios susijusios su vystymusi, žaidimu, nediskriminavimu ir teise būti išklaustam;
- saugoti vaiko gerovę ir skatinti sveiką jo vystymąsi, įskaitant nuolatinių sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, ir pasirūpinti, kad atitinkami specialistai, bendradarbiaujant su bendruomenės sveikatos priežiūros tarnybomis, stebėtų jų vystymąsi;
- užtikrinti, kad kūdikiai galėtų laisvai patekti į kalėjimo zonas po atviru dangumi, su atitinkama palyda patekti į išorinį pasaulį ir lankyti vaikų darželius;
- skatinti vaiko ir jo tėvų prierašumą, sudaryti sąlygas vaiko ir tėvų santykiams vystytis kiek įmanoma normaliai, sudaryti sąlygas tėvams vykdyti tinkamai tėvų pareigas ir suteikti maksimalias galimybes įkalintam tėvams leisti laiką su savo vaikais;
- remti įkalintus tėvus, gyvenančius su savo kūdikiais, ir palengvinti jų tėvystės kompetencijų ugdymą, užtikrinant, kad jiems būtų sudarytos galimybės prižiūrėti savo vaikus, gaminti jiems maistą, ruošti juos į darželį ir leisti laiką su jais žaisti kalėjime ir lauko zonoje;
- kiek įmanoma užtikrinti, kad kūdikiams būtų prieinamos panašaus lygio paslaugos ir parama, kaip ir bendruomenėje, o vaikų auklėjimui suteikiama aplinka būtų kuo panašesnė į vaikų, gyvenančių ne kalėjime, aplinką;

- užtikrinti galimybę kontaktuoti su kitu iš tėvų, broliais, seserimis ir kitais šeimos nariais, gyvenančiais už kalėjimo ribų, išskyrus atvejus, kai tai neatitinka kūdikio interesų.

38. Sprendimai dėl to, kada kūdikis turi būti atskirtas nuo įkalinto tėvo, turi būti grindžiamas individualiu įvertinimu ir atsižvelgus į vaiko interesais pagal nacionalinės teisės taikymo sritis.

39. Kūdikio perkėlimas į gyvenimą už kalėjimo ribų turi būti atliekamas jautriai, tik tada, kai nustatomos tinkamos alternatyvios vaiko priežiūros priemonės, o kalinių užsienio valstybėse narėse atveju, prireikus konsultuojantis su konsuliniais pareigūnais.

40. Kai kūdikiai kalėjime yra atskirti nuo tėvų ir apgyvendinami pas šeimą ar giminaičius ar kitokioje alternatyvioje globoje, jiems turi būti sudarytos maksimalios galimybės ir tinkamos sąlygos susitikti su įkalintu tėvu, išskyrus atvejus, kai tai neatitinka jų interesų.

Bausmės atlikimo planavimas ir pasirengimas paleidimui

41. Siekiant skatinti teigiamą tėvystę, planuojant bausmė atlikimą būtina įtraukti programas ir kitas intervencijas, kurios padės palaikyti ir plėtoti teigiamus vaiko ir tėvų santykius. Specifiniai paramos ir mokymosi tikslai apima tėvų vaidmens išsaugojimą ir, kiek įmanoma, įgyvendinimą įkalinimo metu, įkalinimo poveikio vaikams sumažinimą, konstruktyvių vaikų ir tėvų santykių kūrimą ir stiprinimą bei jų ir jų vaikų paruošimą šeimyniniam gyvenimui po paleidimo.

42. Siekdama sustiprinti vaikų ir tėvų santykius, kalėjimų valdžia turi maksimaliai išnaudoti tokias galimybes kaip atostogos namuose, atviri kalėjimai, pusiaukelės namai, elektroninis stebėjimas ir bendruomeninės programos bei paslaugos, palengvinti perėjimą iš kalėjimo į laisvę, sumažinti stigmą, kuo anksčiau atkurti ryšį su šeimomis ir sumažinti tėvų įkalinimo poveikį vaikams.

43. Tuo pačiu tikslu priimant sprendimus dėl lygtinio paleidimo atsižvelgiama į kalinių kaip globėjų atsakomybes/pareigas, taip pat į konkrečius jų šeimos reintegracijos poreikius.

Visapusiška pagalba

44. Siekiant skatinti sveiką vaiko vystymąsi ir padėti buvusiems kaliniams reintegrotis su savo vaikais ir šeimomis, paramą ir priežiūrą atitinkamai teikia kalėjimas, probacijos ar kitos agentūros, kurios specializuojasi pagalbos kaliniams srityje. Kalėjimų vadovybė, bendradarbiaudama su probacijos ir (arba) socialinės rūpybos tarnybomis, vietos bendruomenių grupėmis ir pilietinės visuomenės organizacijomis, parengia ir įgyvendina prieš ir (arba)po paleidimo reintegracijos programas, kuriose atsižvelgiama į specifinius kalinių poreikius atnaujinti jų, kaip tėvų, vaidmenį bendruomenėje.

Politikos kūrimas

45. Bet kokia nauja įkalinimo įstaigos administracijos sukurta politika ar priemonės, kurios gali turėti įtakos vaikų tėvų bendravimui ir santykiams, turi būti rengiamos/priimamos deramai atsižvelgiant į vaikų teises ir poreikius.

V. Darbuotojai, dirbantys su vaikais ir jų įkalintais tėvais

46. Su vaikais ir jų įkalintais tėvais bendraujantys darbuotojai privalo gerbti jų teises ir orumą. Kalėjimų administracijos turėtų atrinkti, paskirti ir tinkami paruošti/apmokyti paskirtus „vaikų ir (arba) šeimos pareigūnus“, kurių pareigos apimtų teikti paramą vaikams ir jų įkalintiems tėvams, palengvinti lankymąsi vaikams palankioje aplinkoje, teikti patarimus ir informaciją, ypač vaikams, naujai susidūrusiems su kalėjimo aplinka, ir palaikyti ryšius su atitinkamomis agentūromis, specialistais ir asociacijomis klausimais, susijusiais su vaikais ir jų įkalintais tėvais.

47. Darbuotojai, kurie bendrauja su vaikais ir jų įkalintais tėvais, turi būti specialiai apmokomi tokiais klausimais kaip pagarba vaikų poreikiams ir teisėms, įkalinimo ir kalėjimo aplinkos įtaka vaikams ir tėvystei, kaip paremti įkalintus tėvus ir jų vaikus bei geriau suprasti konkrečias jiems kylančias problemas, kaip padaryti, kad vizitai/apsilankymai kalėjime bei patikros/apžiūros atlikimas nežalotų vaikų.

48. Siekiant užtikrinti paramos, apsaugos ir priežiūros, teikiamos vaikams ir jų įkalintam tėvams, veiksmingumą ir kokybę, personalo mokymo programos turi būti paremtos praktiniais įrodymais, atspindėti galiojančius nacionalinius įstatymus ir praktiką bei tarptautinius ir regioninius žmogaus teisių įstatymus ir standartus, susijusius su vaikais, ir turi būti reguliariai peržiūrimi.

Tardisciplininis ir tarpinstitucinis požiūris

49. Atitinkamos nacionalinės institucijos turėtų laikytis tarpinstitucinio ir tarpsektorinio požiūrio, kad galėtų veiksmingai skatinti, remti ir apsaugoti vaikų, kurių tėvai yra įkalinti, teises, įskaitant jų interesus. Tai apima bendradarbiavimą su probacijos tarnybomis, vietos bendruomenėmis, mokyklomis, sveikatos ir vaiko gerovės tarnybomis, policija, vaikų ombudsmene ar kitais pareigūnais, atsakingais už vaiko teisių apsaugą, taip pat su kitomis atitinkamomis institucijomis, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas, teikiančias paramą vaikams, vaikai ir jų šeimos.

VI. Stebėseną

50. Kompetentingos ministerijos, taip pat vaikų teisių apsaugos kontrolieriai ar kitos nacionalinės žmogaus teisių institucijos, atsakingos už vaikų teisių apsaugą, stebi, reguliariai teikia ataskaitas ir imasi atitinkamų priemonių, susijusių su vaikų, kurių tėvai įkalinti, įskaitant kūdikius, gyvenančius kalėjime su savo tėvais, teisių ir interesų pripažinimu ir įgyvendinimu.

VII. Vaikams palankios praktikos ir politikos tyrimas ir vertinimas

51. Siekiant įvertinti, kaip vaikai išgyveną tėvų įkalinimą, kaip bendrauja ir palaiko santykius su įkalintais tėvais, ir pasiūlyti patobulinti dabartinę politiką ir praktiką, turėtų būti sudarytos daugiasritis ir daugiafunkcinės ekspertų grupės, kuriose dalyvautų vaikai, kurių tėvai yra įkalinti.

52. Statistiniai duomenys iš kalėjimų ir vaikų gerovės institucijų turėtų būti sistemingai renkami ir skelbiami kartu su informacija apie vaikus, kurių tėvai yra įkalinti, ir geros praktikos aprašais.

53. Siekiant prisidėti prie politikos kūrimo ir propaguoti geriausią praktiką šioje srityje, tyrimai, susiję su vaikų, kurių tėvai yra įkalinti, sritimi turi būti finansuojami.

54. Vaikams palankios praktikos ir politikos, įskaitant tarptautinius standartus, susijusius su vaikais, kurių tėvai yra įkalinti, įgyvendinimas turi būti reguliariai peržiūrimas ir vertinamas. Šioje peržiūroje gali dalyvauti atitinkamos ministerijos, kalėjimų administracija, socialinės tarnybos, vaikų ombudsmenai ir kitos žmogaus teisių institucijos, atsakingos už vaikų teisių apsaugą, taip pat kitos atitinkamos agentūros, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijos.

VIII. Darbas su žiniasklaida ir viešosios nuomonės kūrimas

55. Žiniasklaidai teikiama ir jos teikiama informacija neturėtų pažeisti teisės į privatumą ir vaikų bei jų šeimų apsaugą, įskaitant duomenų apsaugos taisykles, o bet kokie žiniasklaidos pranešimai turėtų būti teikiami nepažeidžiant vaiko interesų.

56. Žiniasklaidai, specialistams ir plačiajai visuomenei turėtų būti teikiami patikimi ir naujausi duomenys bei geros praktikos pavyzdžiai, siekiant padidinti jų informuotumą apie nukentėjusių/paveiktų vaikų skaičių ir tėvų įkalinimo poveikį bei išvengti neigiamų stereotipų ir vaikų, kurių tėvai yra įkalinti, stigmatizavimo.